

Erasmus Hogeschool Brussel
Bachelor in de milieuzorg
(professioneel gerichte bachelor)

Inhoud

1	Samenvattende conclusie	3
2	Besluit	4
3	Werkwijze en verantwoording	5
3.1	Evaluatieorgaan en visitatiecommissie	5
3.2	Werkwijze	6
3.3	Domeinspecifiek referentiekader	7
3.4	Overwegingen NVAO betreffende werkwijze evaluatieorgaan en visitatiecommissie	7
4	Opleiding	9
5	Beoordeling	10
5.1	Doelstellingen opleiding	10
5.2	Programma	11
5.3	Inzet personeel	14
5.4	Voorzieningen	15
5.5	Interne kwaliteitszorg	17
5.6	Resultaten	18
6	Oordelen visitatiecommissie	20
7	Oordelen NVAO	21
8	Opmerkingen en bezwaren van instelling	22

1 Samenvattende conclusie

Bij brief van 10 december 2009 heeft Erasmus Hogeschool Brussel bij de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) een aanvraag tot accreditatie ingediend voor de opleiding Bachelor in de milieuzorg (professioneel gerichte bachelor), steunend op een visitatierapport uitgevoerd door de Vlaamse Hogescholenraad. De aanvraag is ontvangen op 17 december 2009.

Procedurele eisen

De NVAO komt tot de volgende vaststellingen:

- De visitatiecommissie heeft het visitatieprotocol gevolgd zoals vastgesteld door het evaluatieorgaan;
- Het referentiekader gehanteerd door de visitatiecommissie bevat alle onderwerpen en facetten van het Accreditatiekader bestaande opleidingen hoger onderwijs Vlaanderen van de NVAO (accreditatiekader) inclusief een domeinspecifieke vertaling. De facetten worden wel in een afwijkende volgorde behandeld;
- De visitatiecommissie heeft de beslisregels beschreven in het accreditatiekader adequaat toegepast;
- De gevolgde procedure is in overeenstemming met het toetsingskader voor de werkwijze van de VLIR en VLHORA (VLHUR) als evaluatieorgaan of de erkenningsregeling van andere evaluatieorganen.

Inhoudelijke eisen

De NVAO komt tot de volgende vaststellingen:

- Het oordeel van de visitatiecommissie over de kwaliteit van de opleiding is mede gebaseerd op een vergelijking met verwante opleidingen en zo mogelijk internationaal gehanteerde normen voor opleidingen in het relevante domein;
- In het visitatierapport vastgesteld door de visitatiecommissie is voldoende gemotiveerd waarom de opleiding al dan niet aan de criteria van het beoordelingskader (hoofdstuk 2) voldoet zodat voldoende generieke kwaliteitswaarborgen voorhanden zijn. Het visitatierapport behandelt minimaal de zes in het accreditatiekader genoemde onderwerpen, waarbij per onderwerp aan alle facetten aandacht wordt besteed. Voor ieder facet is een oordeel gegeven op de vierpuntsschaal op basis waarvan per onderwerp een oordeel volgt. De oordelen zijn onderbouwd met feiten en analyses. Het visitatierapport wordt afgesloten met een samenvattend oordeel over de opleiding;
- Het visitatierapport geeft inzicht in de kwaliteit van de visitatiecommissie. Het visitatierapport bevat informatie over de omvang en de samenstelling van de visitatiecommissie, en over haar onafhankelijkheid, deskundigheid en gezaghebbendheid.

2 Besluit

betreffende de accreditatie van de Bachelor in de milieuzorg (professioneel gerichte bachelor) van de Erasmus Hogeschool Brussel.

De NVAO,
Na beraadslaging,
Besluit :

Met toepassing van het decreet van 4 april 2003 betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen, wordt het accreditatierapport en –besluit met positief eindoordeel voor de opleiding Bachelor in de milieuzorg (professioneel gerichte bachelor) van de Erasmus Hogeschool Brussel goedgekeurd en wordt de opleiding geaccrediteerd. Het betreft een opleiding zonder afstudeerrichtingen, die te Brussel wordt georganiseerd.

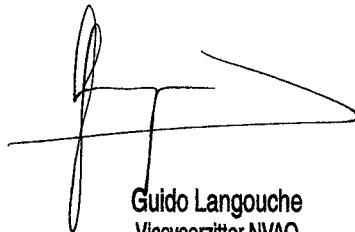
De in het eerste lid bedoelde accreditatie geldt vanaf de aanvang van het academiejaar 2010 – 2011 tot en met het einde van het academiejaar 2017 - 2018.

Den Haag, 8 juni 2010

Voor de NVAO,

b.a.

K.L.L.M. Dittrich
(voorzitter)

Guido Langouche
Vicevoorzitter NVAO

3 Werkwijze en verantwoording

Bij brief van 10 december 2009 heeft Erasmus Hogeschool Brussel bij de NVAO een accreditatieaanvraag ingediend voor de opleiding Bachelor in de milieuzorg. De aanvraag is ontvangen op 17 december 2009.

Ter ondersteuning van deze aanvraag heeft Erasmus Hogeschool Brussel een rapport bijgevoegd vanwege een evaluatieorgaan: Vlaamse Hogescholenraad.

De NVAO heeft deze aanvraag beoordeeld aan de hand van het Accreditatiekader bestaande opleidingen hoger onderwijs Vlaanderen (14 februari 2005), conform de Handleiding accreditatie Vlaamse Gemeenschap (8 mei 2007) en het Reglement tot bepaling van bestuursbeginselen die van toepassing zijn bij de besluitvorming inzake accreditatie en Toets Nieuwe Opleiding ten aanzien van hogeronderwijsopleidingen in de Vlaamse Gemeenschap (14 februari 2005).

3.1 Evaluatieorgaan en visitatiecommissie

Evaluatieorgaan: Vlaamse Hogescholenraad

Visitatiecommissie:

Voorzitter en domeindeskundige:

- **Hendrik De Baere**, jurist gespecialiseerd in milieurecht coördinator Europees milieubeleid bij de Vlaamse milieuadministratie.

Onderwijsdeskundige:

- **Ludo Heylen**, licentiaat Pedagogische wetenschappen, afdeling onderwijskunde, projectmedewerker Katholieke Universiteit Leuven en verbonden aan het onderzoekscentrum voor Lager en Kleuter Onderwijs en Onderwijs en Cego.

Domeindeskundigen:

- **Annick Clauwaert**, landbouwkundig ingenieur en bijzondere licentie in de Veiligheidstechnieken, directeur vorming en opleiding ABVV en bestuurder VITO (Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek).
- **Reinilde Weltens**, licentiaat Biologische wetenschappen en doctor in de wetenschappen, werkzaam bij VITO in het departement milieutoxicologie, projectverantwoordelijke effectgericht meten waar de toepassing van biosensoren voor milieuonderzoek wordt gevalideerd.

Student:

- **Kay Warrle**, afgestudeerd professionele bachelor milieuzorg, was studentenvertegenwoordiger milieuzorg Erasmushogeschool Brussel, werkt bij Mobiliteit en Openbare Werken Vlaamse Overheid, Cel Milieubeheer, verantwoordelijk voor milieucartografie, GIS en milieudatabeheer.

Projectbegeleider en secretaris:

- **Christiane Vanvinckenroye**, (tot 1 februari 2008) Vihora medewerker
- **Klara De Wilde**, (vanaf 2 februari 2008) Vihora medewerker

De Erkenningscommissie heeft bij besluit van 30 november 2006 bevestigd dat de samenstelling van deze visitatiecommissie voldoet aan de criteria van onafhankelijkheid die gelden voor de opleidingen van ambtshalve geregistreerde instellingen.

3.2 Werkwijze

De visitatie van de opleiding milieuzorg aan de hogescholen gebeurde conform de werkwijze zoals die is vastgelegd in de Handleiding Onderwijsvisitaties VLIR-VLHORA, februari 2005.

De visitatiecommissie werd op 30 mei 2007 officieel geïnstalleerd. De installatievergadering stond in het kader van een kennismaking, een gedetailleerde bespreking van het visitatieproces en een toelichting van het ontwerp van domeinspecifieke referentiekader. Daarnaast werden een aantal praktische afspraken gemaakt.

De visitatiecommissie heeft vervolgens een domeinspecifiek referentiekader opgesteld en aan de opleidingen bezorgd. Elk commissielid heeft het zelfevaluatie-rapport en de bijlagen bestudeerd, de geselecteerde eindwerken gelezen en haar argumenten, vragen en voorlopig oordeel vastgelegd. De secretaris maakte hiervan een synthese die besproken werd door de commissieleden. De secretaris maakte vervolgens een document met de kernpunten en prioriteiten voor de visitatie.

De visitatie ging door op 9, 10 en 11 oktober 2007. Tijdens de visitatie werd gesproken met een representatieve vertegenwoordiging van alle geledingen die bij de opleiding betrokken zijn, werd bijkomend informatiemateriaal bestudeerd en werd een bezoek gebracht aan de instelling met het oog op de beoordeling van de accommodaties en de voorzieningen voor de studenten. Binnen het bezoekprogramma werden een aantal overlegmomenten voor de commissieleden voorzien om de bevindingen uit te wisselen en te komen tot gezamenlijke en meer definitieve (tussen)oordelen. Na de gesprekken met de vertegenwoordigers van de opleiding hebben de visitatieleden hun definitief (tussen)oordeel per facet en per onderwerp gegeven. Op het einde van het visitatiebezoek heeft de voorzitter een korte mondelinge rapportering gegeven van de ervaringen en bevindingen van de visitatiecommissie, zonder expliciete en inhoudelijk waarderende oordelen uit te spreken.

De secretaris heeft een ontwerp opleidingsrapport opgesteld. Het ontwerp opleidingsrapport werd aan de hogeschool gezonden voor een reactie. De reactie van de opleiding op het ontwerp opleidingsrapport werd door de commissie in een slotvergadering besproken. De visitatiecommissie stelde ook een vergelijkend gedeelte op. Hierin worden de belangrijkste conclusies en aanbevelingen van de visitatie vergelijkenderwijs weergegeven.

Het vergelijkende deel en de opleidingsrapporten werden samengebracht in het definitief visitatierapport van de professioneel gerichte bachelor milieuzorg, dat op 15 december 2008 gepubliceerd werd. Nadat in bijlage(6) de reactie van de opleiding werd opgenomen.

3.3 Domeinspecifiek referentiekader

De visitatiecommissie was verantwoordelijk voor de opmaak van het domeinspecifiek referentiekader. De VLHORA als evaluatieorgaan geeft de procedure aan voor de opstelling ervan. Het referentiekader is niet bedoeld om een ideale opleiding te schetsen. Er werd wel nagegaan of de opleiding erin slaagt haar eigen doelstellingen te realiseren en dit zowel inhoudelijk als procesmatig en of de opleiding aan een aantal minimeisen voldoet, die worden gesteld vanuit het vakgebied en/of de relevante beroepspraktijk.

De gehanteerde referentiekaders waren: de referentiekaders van de opleidingen aan de Erasmushogeschool Brussel en de Katholieke Hogeschool Limburg, een aantal wettelijke bronnen, een aantal brondocumenten onderschreven door werkveld en een aantal internationale referentiekaders

3.4 Overwegingen NVAO betreffende werkwijze evaluatieorgaan en visitatiecommissie

De NVAO komt tot de volgende vaststellingen:

- Het evaluatieorgaan heeft overtuigend aangetoond dat het oordeel in onafhankelijkheid tot stand is gekomen. Uit het onafhankelijkheidsbesluit van de Erkenningscommissie en de onafhankelijkheidsverklaringen van de commissieleden blijkt tevens dat de commissieleden in onafhankelijkheid tot hun oordeel zijn gekomen. De NVAO concludeert dat de visitatie en het beoordelingsproces in volstrekte onafhankelijkheid hebben plaatsgevonden;
- De commissie bestond uit 5 leden inclusief een student. Op basis van de in het rapport beschreven informatie, waar onder cv's, heeft de NVAO vastgesteld dat onderwijsdeskundigheid en deskundigheid in de didactiek, de vakdeskundigheid binnen de discipline en het afnemend veld en relevante deskundigheid op het gebied van internationale ontwikkelingen van de discipline aanwezig waren. De deskundigheid binnen de commissie omvatte voldoende de gehele breedte van de opleiding.

De visitatiecommissie was bijgevolg voldoende deskundig en gezaghebbend om de beoordeling uit te voeren.

De visitatie heeft plaatsgevonden op basis van en in overeenstemming met het visitatieprotocol, zoals voorgelegd bij erkenning of toetsing:

- Het rapport geeft voldoende aan dat het visitatieprotocol effectief werd gevolgd;
- In het rapport verklaart de commissie dat de zelfevaluatie voldoende basis bood en dus voldoende zelfkritisch was;
- Het evaluatieorgaan heeft naar het oordeel van de NVAO overtuigend gegarandeerd dat de commissie adequaat heeft gewerkt;
- De commissie heeft de beschikking gekregen over eerdere visitatierapporten en heeft getoetst of de wijze waarop opleidingen met eerdere aanbevelingen en adviezen zijn omgegaan voldoende is.

- De visitatie heeft plaatsgevonden op basis van en in overeenstemming met een domeinspecifiek referentiekader dat voldoet aan de eisen gesteld in de erkenningsregeling/toetsingsregeling en het NVAO kader. Daarbij is aangesloten bij:
- eisen gesteld door (buitenlandse) vakgenoten en de beroepspraktijk aan een opleiding in het domein;
 - kaders gehanteerd in eerdere visitatie;
 - indien beschikbaar beroepsprofielen;
 - referentiekader aangereikt door opleiding, dat voldoende situering geeft van de opleiding in nationaal en/of internationaal verband en met betrekking tot de relevante beroepspraktijk;
 - wettelijke eisen voor beschermde beroepen.

Voorts komt de NVAO tot de volgende vaststellingen:

- De werkwijze van de commissie bij de beoordeling van de opleiding Bachelor in de milieuzorg (professioneel gerichte bachelor) van de Erasmus Hogeschool Brussel is zorgvuldig en gedegen geweest. De gevolgde werkwijze en procedure, en de geraadpleegde informatiebronnen zijn helder en nauwkeurig geformuleerd en vermeld;
- De commissie heeft haar oordeel opgesteld en onderbouwd in overeenstemming met het visitatieprotocol en heeft de daarbij behorende beslisregels gevolgd. Voor de facetten geldt dat de analyses van de commissie duidelijk en consistent zijn, en ze leiden tot heldere conclusies. Op onderwerpniveau zijn de oordelen over de facetten op een juiste en zorgvuldige wijze afgewogen en neergelegd in heldere conclusies;
- De commissie heeft hiertoe op een zorgvuldige wijze een domeinspecifiek referentiekader vastgesteld;
- Het kwaliteitsoordeel bij de toetsing is - voor zover relevant - mede gebaseerd op een vergelijking met verwante andere opleidingen en internationaal geaccepteerde criteria voor opleidingen in het desbetreffende domein;
- De commissie heeft in haar advies een aantal kritische kanttekeningen opgenomen. De NVAO onderschrijft deze en brengt deze onder de aandacht van de opleiding.
- De visitatiecommissie heeft in het kader van het verbeterperspectief aanbevelingen in het visitatierapport geformuleerd.

De NVAO is in het licht van het vorenstaande tot de slotsom gekomen dat de beoordeling van de voorliggende opleiding zorgvuldig en gedegen tot stand is gekomen, en dat het eindoordeel van de commissie deugdelijk is gemotiveerd.

4 Opleiding

Beschrijving van de opleiding

- instelling: Erasmus Hogeschool Brussel
- aard instelling: ambtshalve geregistreerd
- vestiging(en): Brussel
- graad en de kwalificatie: Bachelor in de milieuzorg
- niveau en oriëntatie: professioneel gerichte bachelor
- studieomvang¹: 180 studiepunten
- afstudeerrichtingen²: geen
- studiegebied : Industriële wetenschappen en technologie
- aard van de aanvraag: accreditatie

1802

¹ Situatie ten tijde van de visitatie

² Situatie ten tijde van de visitatie

5 Beoordeling

De NVAO steunt haar besluitvorming op volgende elementen:

- Het accreditatierapport bevat een beoordeling per onderwerp en per facet³;
- De NVAO hanteert bij de beoordeling van de onderwerpen de scores 'voldoende' en 'onvoldoende'⁴;
- Een accreditatiebesluit is positief indien alle samenvattende oordelen over de onderwerpen voldoende zijn. Het eindoordeel spreekt zich niet uit over gradaties in kwaliteit. Dit gebeurt door de visitatiecommissie die in haar rapport een score geeft per facet;
- De NVAO kan per facet volstaan met een verwijzing naar de bevindingen en de overwegingen van het bijhorende visitatierapport, m.a.w. ze kunnen door de NVAO worden overgenomen. Per facet wordt aangegeven of de NVAO de bevindingen en overwegingen van de visitatiecommissie bijtreedt. Indien dat niet het geval is draagt de NVAO een eigenstandige motivering aan⁵.

5.1 Doelstellingen opleiding

Facet 1.1. Niveau en oriëntatie opleiding

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 1.1 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 1.2. Domeinspecifieke eisen

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 1.2 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Samenvattend oordeel, weging van de facetten en motivering van het samenvattend oordeel over onderwerp 1: doelstellingen opleidingen:

De opleiding kiest ervoor om de algemene en de algemene beroepsspecifieke competenties uit het Structuurdecreet over te nemen. Voor de beroepsspecifieke competenties baseert de opleiding zich op een minderheidsstandpunt bij de opmaak van het beroepsprofiel. De Erasmushogeschool is van mening dat het beroepsprofiel van de milieuzorg ruimer moest zijn dan dat van de chemie, optie milieuzorg. De opleiding betreurt dat er nooit een gestructureerde bevraging is kunnen gebeuren vanuit de SERV met deze onderzoeksvraag. De beroepsspecifieke competenties kwamen tot stand na benchmarking en internationale contacten. De commissie meent dat de geformuleerde doelstellingen voldoen aan de decretale voorwaarden en het domeinspecifieke referentiekader van de commissie.

³ Art.7 en 8 van het reglement ' tot bepaling van de bestuursbeginselen die van toepassing zijn bij de besluitvorming inzake accreditatie en toets nieuwe opleiding ten aanzien van opleidingen in de Vlaamse gemeenschap', hierna 'reglement Bestuursbeginselen'

⁴ Accreditatiekader en art. 58&1, eerste lid van het decreet van 4 april 2003 betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen.

⁵ Art.12 van het reglement Bestuursbeginselen

De uitwerking van de beroepsspecifieke competenties op het niveau van de beginnende beroepsbeoefenaar vindt de commissie beperkt. De commissie waardeert dat de opleiding vertrokken is van een visie op milieuzorg, maar die visie is nog te veel gefocust op één segment van het beroepenveld. De doelstellingen moeten meer evenwichtiger uitgebouwd worden naar het hele beroepenveld. De commissie vindt internationalisering als doelstelling minder expliciet terug, zeker voor een hogeschool in de Europese hoofdstad. De commissie adviseert dan ook om meer aandacht te besteden aan het internationale aspect.

De doelstellingen zijn afgestemd op de beroepsregelgeving met betrekking tot milieucoördinator B. De afgestudeerden krijgen partiële vrijstelling voor het Vlarem-attest voor milieuambtenaren. De opleiding toetst haar eindkwalificaties bij de stagementoren en de alumni. De opleiding geeft aan dat haar belangrijkste bron voor actualisatie naar het beroepenveld, de gastprofessoren zijn en dat het uitbouwen van meer gestructureerde externe contacten een belangrijk verbeteringspunt is. De commissie onderschrijft dit.

Overwegingen NVAO:

De NVAO sluit zich aan bij de motivering van de visitatiecommissie voor de score voldoende voor het onderwerp Doelstellingen opleiding.

Conclusie NVAO:

De NVAO beoordeelt het onderwerp Doelstellingen opleiding als **voldoende**

5.2 Programma

Facet 2.1. Eisen professionele / academische gerichtheid

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 2.2 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 2.2. Relatie tussen doelstelling en programma

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 2.1 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 2.3. Samenhang programma

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 2.3 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 2.4. Studielast

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 2.5 *Studietijd* in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 2.5. Toelatingsvoorwaarden

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 2.9 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 2.6. Studieomvang

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 2.4 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 2.7 Afstemming tussen vormgeving en inhoud

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 2.6 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 2.8 Beoordeling en toetsing

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 2.7 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Samenvattend oordeel, weging van de facetten en motivering van het samenvattend oordeel over onderwerp 2: programma:

Het programma heeft aandacht voor kennisontwikkeling. De commissie stelde vast dat het beschikbare cursusmateriaal vrij actueel was. De alumni en de vertegenwoordigers van het werkveld menen dat het programma voldoende aansluit bij de actuele beroepspraktijk. De commissie waardeert dat men studenten via gastdocenten in contact brengt met de actuele beroepspraktijk. Maar de opleiding moet de pool van gastdocenten aanpassen in functie van de nieuwe ontwikkelingen binnen het domein van milieuzorg. Via maatschappelijke dienstverlening en PWO-onderzoek krijgen de studenten een beeld van en praktijkervaring in de actuele beroepspraktijk. De wisselwerking tussen onderwijs en arbeidsmarkt wordt binnen de opleiding in grote mate vormgegeven via de stage en het eindwerk. Het aanbod aan stageplaatsen is voldoende ruim, maar wel met het accent op het werkveld overheid. De opleiding zou het aanbod evenwichtiger moeten uitwerken.

De commissie oordeelt dat de inhoud van het programma de studenten de mogelijkheid biedt om de eindkwalificaties te bereiken. De concretisering is niet altijd adequaat, maar getuigt van zin voor vernieuwing. De opleiding heeft een aantal duidelijk keuzes gemaakt. De commissie oordeelt echter dat deze keuzes aan doeltreffendheid zouden kunnen winnen wanneer ze meer in functie van het brede werkveld zouden gebeuren. De opleiding beschikt over een competentiematrix, zij het dat die nog niet gedragen is door alle lectoren. Het programma bestaat uit modules. Er zijn geen keuzevakken. De commissie stelt vast dat curriculumherziening en -innovatie plaatsvinden. Zij heeft echter geen schriftelijke documenten teruggevonden die wijzen op een systematiek op dat vlak. De uiteindelijke verantwoordelijkheid rust bij individuele docenten.

Vanuit internationale contacten werd ervoor geopteerd om een zesde van het programma in te vullen met PGO (probleemgestuurd onderwijs). De commissie waardeert deze aanpak, en is van mening dat deze onderwijsmethode nog sterker mag uitgewerkt en aangewend worden.

Het programma is voldoende samenhangend. Het programma is gradueel opgebouwd. De modulaire opbouw is inhoudelijk echter niet goed onderbouwd: het blijkt eerder te gaan om een opdeling van het schooljaar in tijdseenheden dan om een concept. De commissie adviseert om de visie op modulair werken meer te expliciteren. De samenhang van het programma wordt door de opleiding op verschillende manieren gemonitord. De opleiding voorziet in de mogelijkheid van deeltijds leren en van een geïndividualiseerd leertraject op basis van EVC/EVK. Het was voor de commissie echter niet steeds duidelijk hoe de EVC en EVK worden vastgesteld. De commissie stelde vast dat bepaalde opleidingsonderdelen elkaar blijven overlappen. De commissie beveelt aan om, onder andere via de competentiematrix, een systematiek te ontwikkelen om het onnodig overlappen van opleidingsonderdelen tot een minimum te herleiden.

De studietijd is al bevraagd en gemeten, maar er is relatief weinig feedback over. Er is geen sprake van een systematische aanpak en doorwerking. De commissie waardeert de (zo goed als individuele) aandacht voor de student en voor de studeerbaarheid van het programma. Eveneens positief zijn de instaptoetsen. De commissie heeft vastgesteld dat dit beleid leidt tot goede resultaten. De commissie beveelt wel aan om daadwerkelijk studietijdmetingen en bevragingen naar studiebelemmerende factoren op te starten, zodat eventuele problemen gedetecteerd en ondervangen kunnen worden.

De toelatingsvoorwaarden voor de opleiding staan beschreven in de studiegids. De opleiding heeft een goed uitgebouwde instroombegeleiding. De opleiding heeft tevens flexibele leerwegen. De commissie heeft waardering voor het gevoerde beleid waarbij studenten maximale kansen krijgen om tekorten in de eerdere studieloopbaan in te halen. De commissie waardeert evenzeer de erg persoonlijke en laagdrempelige aanpak die de opleiding heeft ontwikkeld.

De opleiding bewaakt de kwaliteit van het didactisch concept en de werkvormen via systematisch overleg met studenten en het werkveld. Ook de oud-studentenquêtes leveren een bijdrage in de evaluatie en bijsturing. De commissie heeft vastgesteld dat de opleiding daadwerkelijk stappen zet om doelstellingen en didactisch concept op elkaar af te stemmen. In de gesprekken met docenten werd vastgesteld dat zij de voordelen van nieuwe werkvormen in relatie tot de te bereiken doelstellingen en resultaten inzien. De nieuwe gehanteerde werkvormen geven ook aanzetten om meer interdisciplinair te werken. Op dit vlak heeft de commissie slechts eerste stappen kunnen vaststellen. Bovendien stelt de commissie zich de vraag of de opleiding beschikt over een globale en geïntegreerde visie op interdisciplinariteit. De commissie beveelt de opleiding aan om een visie en concept inzake interdisciplinariteit op te maken. De commissie beveelt tevens aan om de weg die ingeslagen is ook te vertalen naar didactisch handelen van en competentiegericht evalueren door *alle* docenten.

De opleiding geeft aan dat men geëvolueerd is van evaluatie op basis van zuivere kennisreproductie naar een mix van toetsen van kennis, inzicht, vaardigheden en attitudes. Er worden eveneens externe specialisten betrokken bij de ontwikkeling van assessmentvormen. De commissie stelt vast dat er stappen gezet worden in functie van een kwalitatief gedragen evaluatiebeleid. Peerevaluatie heeft een plaats gekregen in het geheel en men hanteert een mix van evaluatiemethoden. Uit de tevredenheid van het werkveld en van studenten besluit de commissie dat de eindkwalificaties inderdaad beoordeeld worden. Toch stelt de commissie vast dat een echt evaluatiebeleid nog ontbreekt. Bovendien heeft de commissie vastgesteld dat de evaluatie van het eindwerk geen uitspraak doet over de te behalen competenties bachelor milieuzorg. De commissie heeft de examenvragen ingekeken en vastgesteld dat zij op het niveau zijn van een professioneel gerichte bacheloropleiding. De opleiding zou echter moeten nadenken over de plaats van reproductieve vragen in het pedagogisch concept. De commissie raadt de opleiding aan om werk te maken van een evaluatiebeleid waarbij in groep keuzes worden gemaakt zodat er een voldoende variatie aan evaluatievormen ontstaat en een coherent evaluatiebeleid tot stand komt.

Overwegingen NVAO:

De NVAO sluit zich aan bij de motivering van de visitatiecommissie voor de score voldoende voor het onderwerp Programma.

Conclusie NVAO:

De NVAO beoordeelt het onderwerp Programma als **voldoende**

5.3 Inzet personeel

Facet 3.1. Eisen professionele/academische gerichtheid

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 3.2 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 3.2. Kwantiteit personeel

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 3.3 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 3.3. Kwaliteit personeel

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 3.1 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Samenvattend oordeel, weging van de facetten en motivering van het samenvattend oordeel over onderwerp 3: inzet personeel:

De commissie heeft vastgesteld dat er binnen het totale docentenkorps voldoende ervaring aanwezig en beschikbaar is wat de vereisen van het werkveld betreft.

De commissie stelt zich echter de vraag of een jarenlange betrokkenheid van dezelfde gastdocenten en de internationale contacten bevorderlijk is voor een actuele inbreng van de eisen van professionele gerichtheid. De commissie beveelt aan om in het korps aan gastdocenten meer variatie aan te brengen en voor regelmatige vernieuwing te zorgen. Zij vraagt om de inbreng en de bijdrage van de gastdocenten regelmatig te evalueren.

Het onderwijzend personeel bestaat uit 5,55 voltijdse eenheden. Dit betekent 1 voltijdse lesgever per 9,5 studenten. De helft van het personeel is ouder dan 50. Om de continuïteit te bewaken, moet de opleiding tijdig een vervangingsplan opstellen. Dit biedt een opportuniteit om de competenties binnen het personeelskader aan te vullen. De commissie nam enerzijds een grote versnippering van de personeelsinzet waar en anderzijds werd vastgesteld dat docenten soms veel verschillende cursussen doceren. De docenten geven aan dat zij de werkdruk als vrij hoog ervaren. Een bezinning over het beleid inzake inzet van personeel dringt zich op. De commissie beveelt aan om een beleidsvisie hierover op te maken die instellingsbreed is. De commissie adviseert om een toekomstig personeelskader uit te tekenen in functie van de opleidingsdoelstellingen en het te realiseren programma.

De commissie beoordeelt de kwaliteit van het personeel van de opleiding milieuzorg als voldoende. De opleiding beschikt over voldoende gekwalificeerd personeel. Er is aandacht voor professionalisering, maar die zou beter gestuurd kunnen worden in het kader van het actueel houden van het programma. De commissie beveelt aan om - zoals de opleiding zelf heeft aangehaald - het onthaalbeleid van nieuwe docenten te ontwikkelen en te implementeren. Niettegenstaande de commissie kennis heeft genomen van navormings- en bijscholingsmogelijkheden voor personeelsleden, beveelt ze aan om de aanpak systematischer uit te werken in functie van het te realiseren programma. De commissie adviseert om de functioneringsgesprekken in te schakelen in de professionalisering van het personeelskader.

Overwegingen NVAO:

De NVAO sluit zich aan bij de motivering van de visitatiecommissie voor de score voldoende voor het onderwerp Inzet personeel.

Conclusie NVAO:

De NVAO beoordeelt het onderwerp Inzet personeel als **voldoende**

5.4 Voorzieningen

Facet 4.1. Materiële voorzieningen

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 4.1 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 4.2. Studiebegeleiding

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 4.2 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Samenvattend oordeel, weging van de facetten en motivering van het samenvattend oordeel over onderwerp 4: voorzieningen:

De opleiding is gevestigd op de campus in Jette waar ook de opleidingen biomedische laboratoriumtechnologie en voeding- en dieetkunde worden georganiseerd. Daardoor kan er gebruik gemaakt worden van een goede infrastructuur. Er werd binnen de Associatie Brussel een maximale synergie met de VUB nagestreefd. De commissie heeft vastgesteld dat de labo's voorzien zijn van het nodige en up-to-date onderzoeksmateriaal. Wat de veiligheidsaspecten in de labo's betreft, is het de commissie niet duidelijk geworden wat het beleid ter zake is. De intraweb- en computerfaciliteiten ervaart de commissie als positief. De opleiding had op de vorige campus een doorgedreven beleid rond milieuzorg op de campus uitgewerkt, dat echter met de verhuizing en de integratie in een groter geheel op het achterplan is geraakt. De studenten kunnen gebruikmaken van een all-inmediatheek die samen met de online-infrastructuur een zelfstudieomgeving creëert. De commissie heeft geen duidelijk systeem gezien om up-to-date te blijven voor de verschillende vakgebieden en om het budget op efficiënte manier te besteden. De commissie beseft dat in de afgelopen periode alle aandacht ging naar de verhuizing en het organiseren van de opleiding op een nieuwe campus. Ze vindt dat de opleiding nu meer aandacht kan besteden aan: de aankleding van de lokalen; de milieuzorg op de campus; het veiligheidsaspect in de labo's. De commissie adviseert om een beleid te ontwikkelen om de collectie van de mediatheek actueel te houden.

De studiebegeleiding is goed uitgetekend, en de commissie kon vaststellen dat ze effectief wordt toegepast. In de hogeschool bestaat er een interdepartementale groep Studentenbegeleiding, die werkinstrumenten ontwikkelt en interne vorming geeft. De studiebegeleiding is opgenomen in het takenpakket van de lectoren, en de studiebegeleiding is ingeroosterd. Waar nodig wordt maximaal en gezamenlijk aan remediëring gewerkt. Trajectbegeleiding is voorzien. De Ombudsdienst is het hele jaar ter beschikking van de studenten. De vzw Sovehb functioneert als dienst voor sociale en studentenvoorzieningen. De commissie uit haar waardering voor de zeer persoonlijke en individuele studentenbegeleiding, en de opvolging van de studievoortgang door de docenten. Dit is duidelijk een sterke troef van deze opleiding. De hoge slaagcijfers bevestigen dit. Toch waarschuwt de commissie voor een mogelijk te beschermend hogeschoolbeleid.

Overwegingen NVAO:

De NVAO sluit zich aan bij de motivering van de visitatiecommissie voor de score voldoende voor het onderwerp Voorzieningen.

Conclusie NVAO:

De NVAO beoordeelt het onderwerp Voorzieningen als **voldoende**

5.5 Interne kwaliteitszorg

Facet 5.1. Evaluatie resultaten

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 5.1 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet niet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 5.2. Maatregelen tot verbetering

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 5.2 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 5.3. Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 5.3 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet niet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Samenvattend oordeel, weging van de facetten en motivering van het samenvattend oordeel over onderwerp 5: interne kwaliteitszorg:

Niettegenstaande op hogeschoolniveau een beleid en een kwaliteitssysteem uitgebouwd werden, stelt de commissie vast dat de uitvoering van het kwaliteitsbeleid in deze opleiding nog in de kinderschoenen staat. Het kwaliteitsbeleid wordt nog niet gedragen door alle medewerkers in de opleiding. Op het moment van het visitatiebezoek ontbraken een systematisch beleid en uitvoering. De commissie heeft vastgesteld dat de opleiding wordt geëvalueerd, maar dit gebeurt nog onvoldoende systematisch. De commissie stelt daarbij vast dat de bevragingen van het beroepen- en werkveld onvoldoende gebeuren. Alumni worden bevraged, maar ook hier stelde de commissie vast dat dit niet periodiek gebeurt. Op basis van de eerder summiere aanpak oordeelt de commissie ook dat de wijze van bevragen professioneler moet. De streefdoelen die de opleiding voor de kwaliteitszorg vooropstelt, zijn eerder vaag en niet toetsbaar geformuleerd. De commissie beveelt aan om het interne kwaliteitszorgbeleid sterk te systematiseren en toetsbare streefdoelen uit te tekenen.

De opmerkingen uit het doorlichtingsverslag werden uitgevoerd. Ook het opleidingsprogramma wordt bijgestuurd en geactualiseerd. Op basis van de bevraging van docenten via Tris en op basis van het competentieprofiel van de opleiding, werden nieuwe opleidingsonderdelen en werkvormen uitgewerkt. Op basis van de studentenenquête werden verbeteringen aangebracht. De verbeteringsmaatregelen worden nog hoofdzakelijk ad hoc uitgevoerd. De commissie oordeelt dat de uitkomsten van (beperkte) bevragingen en evaluaties effectief worden aangewend om verbeteringsmaatregelen door te voeren. De commissie beveelt aan om in lijn met de aanbeveling tot de uitwerking van een meer systematisch kwaliteitsbeleid, ook de maatregelen tot verbetering meer systematisch aan te pakken.

De commissie stelt vast dat het betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld en het verzamelen, beoordelen en gevolgen trekken uit hun feedback, aanwezig is maar zeker niet systematisch genoeg. Vooral de betrokkenheid van alumni en beroepenveld moet echt wel beter georganiseerd worden. De commissie heeft bij de lectoren die ze gesproken heeft, geen gedragen visie met betrekking tot kwaliteit van de opleiding kunnen vaststellen. Het dagdagelijkse handelen wordt eerder gestuurd vanuit een inhoudelijke verantwoordelijkheid als individuele lector, en niet vanuit een gezamenlijke systematische zorg voor kwaliteit. De commissie vraagt om de andere stakeholders effectief en systematisch te betrekken bij de kwaliteitszorg.

Overwegingen NVAO:

De NVAO sluit zich aan bij de motivering van de visitatiecommissie voor de score voldoende voor het onderwerp Interne kwaliteitszorg. Namelijk: "...dat er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn. Zij maakt een positieve afweging en stelt dat de opleiding voldoende potentieel heeft om de vastgestelde tekortkomingen te verhelpen. De commissie heeft vastgesteld dat de opleiding aan kwaliteitsverbetering doet, maar eerder intuïtief en niet vanuit een beleidsvisie. De hogeschoolvisie op kwaliteit is behoorlijk uitgewerkt en moet nu systematisch toegepast worden in de opleiding. De commissie heeft vastgesteld dat de capaciteit aanwezig is om dat in de praktijk uit te voeren, maar het draagvlak verder moet uitgewerkt worden. Alle medewerkers moeten inzien dat de kwaliteitszorg een kans vormt en geen bedreiging."

Conclusie NVAO:

De NVAO beoordeelt het onderwerp Interne kwaliteitszorg als **voldoende**

5.6 Resultaten

Facet 6.1. Gerealiseerd niveau

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 6.1 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Facet 6.2. Onderwijsrendement

De NVAO sluit zich aan bij de bevindingen en de overwegingen van de visitatiecommissie zoals aangegeven bij de bespreking van facet 6.2 in het visitatierapport.

De NVAO oordeelt dat de opleiding voor dit facet voldoet aan de benodigde basiskwaliteit.

Samenvattend oordeel, weging van de facetten en motivering van het samenvattend oordeel over onderwerp 6: resultaten:

De opleiding baseert zich op verschillende bronnen om het niveau en het voldoen aan de domeinspecifieke vereisten van en bij de afgestudeerden te bewaken. Via de stage en het eindwerk worden diverse competenties getoetst in een professionele omgeving. De alumni en de vertegenwoordigers van het werkveld bevestigen dat ze over het algemeen tevreden zijn over de stage en de eindwerken.

Ook via enquêtes van afgestudeerden krijgt de opleiding informatie over het gerealiseerde niveau. De commissie waardeert de kwaliteit van de eindwerken die ze gelezen heeft. Ook het studiemateriaal is adequaat voor het bereiken van de eindcompetenties. De commissie is van mening dat de opleiding behoorlijk haar vooropgestelde competenties realiseert, maar ze vindt dat de opleiding dit zou moeten realiseren in een breder werkveld. De commissie vraagt de opleiding om de eindcompetenties in een breder werkveld te realiseren.

De opleiding streeft naar een evenwicht tussen enerzijds een kwalitatief goed aanbod en anderzijds een hoog onderwijsrendement. De opleiding kent een drop-out in het eerste jaar van gemiddeld 14,4 procent. Het tweede en derde jaar kent geen drop-out. De opleiding wijt deze lage drop-out aan goede informatie aan potentiële studenten en aan de studentenbegeleiding. Het gemiddelde slaagcijfer in het eerste jaar bedraagt 71,6 procent. 76,9 procent van de studenten legt het normale studietraject af in drie jaar. Op basis van de eerder lage drop-out en de hoge slaagcijfers beoordeelt de commissie het rendement van de opleiding als goed.

Overwegingen NVAO:

De NVAO sluit zich aan bij de motivering van de visitatiecommissie voor de score voldoende voor het onderwerp Resultaten.

Conclusie NVAO:

De NVAO beoordeelt het onderwerp Resultaten als **voldoende**

6 Oordelen visitatiecommissie

De onderstaande tabel geeft per onderwerp en per facet het oordeel van de visitatiecommissie uit hoofdstuk 5 weer.

Onderwerp	oordeel	facet	oordeel
1 Doelstellingen	V	1.1 niveau en oriëntatie	V
		1.2 domeinspecifiek referentiekader	V
2 Programma	V	2.1 eisen gerichtheid	V
		2.2 relatie doelstellingen - programma	V
		2.3 samenhang programma	V
		2.4 studielast	V
		2.5 toelatingsvoorwaarden	G
		2.6 studieomvang	OK
		2.7 afstemming tussen omgeving en inhoud	V
		2.8 beoordeling en toetsing	V
		2.9 masterproef ⁶	NVT
3 Inzet personeel	V	3.1 eisen gerichtheid	V
		3.2 kwantiteit	V
		3.3 kwaliteit	V
4 Voorzieningen	V	4.1 materiële voorzieningen	V
		4.2 studiebegeleiding	G
5 Interne kwaliteitszorg	V	5.1 evaluatie resultaten	O
		5.2 maatregelen tot verbetering	V
		5.3 betrokkenheid	O
6 Resultaten	V	6.1 gerealiseerd niveau	V
		6.2 onderwijsrendement	G

Eindoordeel van de visitatiecommissie: positief

O: onvoldoende; V: voldoende; G: goed; E: excellent

⁶ Enkel voor masteropleidingen

7 Oordelen NVAO

De onderstaande tabel geeft per onderwerp het oordeel van de NVAO weer.

Onderwerp	oordeel
1 Doelstellingen	V
2 Programma	V
3 Inzet personeel	V
4 Voorzieningen	V
5 Interne kwaliteitszorg	V
6 Resultaten	V

Eindoordeel van de NVAO: positief

O: onvoldoende; V: voldoende

8 Opmerkingen en bezwaren van instelling

Conform de bepalingen vermeld in de handleiding accreditatie kan een instelling opmerkingen en bezwaren formuleren op het ontwerp van accreditatierapport.

De instelling heeft geen opmerkingen en/of bezwaren geformuleerd op het ontwerp van accreditatierapport.

Het accreditatierapport is tot stand gekomen op basis van een externe beoordeling van de opleiding Bachelor in de milieuzorg (professioneel gerichte bachelor) van Erasmus Hogeschool Brussel uitgevoerd door Vlaamse Hogescholenraad.

Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO)
Parkstraat 28
Postbus 85498 | 2508 CD DEN HAAG
T 31 70 312 23 00
F 31 70 312 23 01
E info@nvaio.net
W www.nvaio.net

Aanvraagnummer #4050

De accreditatie geldt vanaf de aanvang van het academiejaar 2010 – 2011 tot en met het einde van het academiejaar 2017 - 2018.